

TEMAT NR 16: BANKI

1. CZYM JEST BANK?

Według polskiego prawa bankiem jest jednostka organizacyjna mająca osobowość prawną, utworzona zgodnie z przepisami ustaw i działająca na podstawie zezwoleń do wykonywania określonych czynności bankowych, m.in. przyjmowania wkładów pieniężnych, zakładania i prowadzenia rachunków bankowych czy udzielania kredytów.

2. POLSKI SYSTEM BANKOWY.

Wszystkie banki działające w Polsce tworzą **system bankowy** naszego kraju. Nadrzędną rolę odgrywa w nim **bank centralny**, czyli **Narodowy Bank Polski (NBP)**. Oprócz banku centralnego oraz banków komercyjnych i spółdzielczych w skład polskiego systemu bankowego wchodzi również:

- a) Komisja Nadzoru Finansowego (KNF) – centralny organ sprawujący nadzór nad całym rynkiem finansowym,
- b) Bankowy Fundusz Gwarancyjny (BFG) – instytucja gwarantująca w wypadku upadłości banków krajowych zwrot (do określonej kwoty) zgromadzonych w nich depozytów.

3. ROLA BANKU CENTRALNEGO W GOSPODARCE.

Głównym celem funkcjonowania NBP jest utrzymanie stabilności systemu finansowego Polski (dzięki ograniczaniu inflacji i emisji pieniądza). Ponadto bank centralny przez stabilizowanie kursu złotego w stosunku do innych walut na rynku krajowym zapewnia jej stabilność na rynku światowym.

4. FUNKCJE BANKU CENTRALNEGO.

NBP jako bank centralny pełni trzy podstawowe funkcje:

- a) **bank emisyjny**,
- b) **bank państwa**,
- c) **bank innych banków**.

Funkcje banku centralnego

Bank emisyjny	Bank państwa	Bank banków
Bank centralny ma wyłączne prawo emitowania znaków pieniężnych (banknotów i monet) będących prawnym środkiem płatniczym w danym kraju.	Bank centralny świadczy państwu usługi finansowe, m.in. prowadzi obsługę bankową budżetu państwa oraz prowadzi rachunki bankowe rządu i instytucji państwowych.	Bank centralny pełni funkcje regulacyjne w stosunku do innych banków. Dzięki temu ma zapewnić bezpieczeństwo zgromadzonych w bankach depozytów oraz stabilność sektora bankowego.

5. POLITYKA PIENIĘŻNA BANKU CENTRALNEGO.

Dzięki swoim uprawnieniom NBP realizuje politykę pieniężną państwa. Jej założenia opracowuje **Rada Polityki Pieniężnej (RPP)**.

Na jej czele stoi prezes NBP.

NBP ze swoim organem – RPP – dba o to, aby wielkość podaży pieniądza odpowiadała potrzebom gospodarki narodowej. Dokonuje tego za pomocą rozmaitych narzędzi:

a) zmiany stóp procentowych, które określają cenę (wyrażoną w procentach), za jaką NBP udziela kredytu bankom lub po jakiej sprzedaje papiery wartościowe,

b) operacji otwartego rynku, polegających na sprzedaży lub zakupie przez bank centralny papierów wartościowych,

c) zmiany stopy rezerwy obowiązkowej, będącej częścią (wyrażoną w procentach) ogólnej sumy wkładów, którą banki muszą trzymać w baku centralnym. Od 2010 roku wynosi ona w Polsce 3,5%, co oznacza, że bank, który przyjmie 1 mln zł wkładów, będzie musiał złożyć w NBP rezerwę w wysokości 35 tys. zł.

Podstawowe narzędzia polityki pieniężnej prowadzonej przez NBP

NARZĘDZIA POLITYKI PIENIĘŻNEJ		
Stopy procentowe	Operacje otwartego rynku	Rezerwa obowiązkowa
a) podniesienie stóp procentowych prowadzi m.in. do wzrostu oprocentowania kredytów udzielanych przez banki osobom fizycznym i przedsiębiorstwom. Powoduje to spadek podaży pieniądza. b) obniżenie stóp procentowych skutkuje wzrostem podaży pieniądza.	a) sprzedaż papierów wartościowych przez NBP prowadzi do zmniejszenia ilości pieniądza w obiegu, czyli do spadku jego podaży, b) skup papierów wartościowych przez bank centralny zwiększa podaż pieniądza na rynku.	a) zwiększenie stopy rezerwy obowiązkowej zmniejsza ilość pieniędzy, jaką inne banki mogą przeznaczyć na udzielanie kredytów i pożyczek. Tym samym zmniejsza podaż pieniądza na rynku, b) zmniejszenie poziomu rezerwy obowiązkowej zwiększa podaż pieniądza.

6. RODZAJE POLITYKI PIENIĘŻNEJ.

Bank centralny może prowadzić:

a) politykę ekspansywną (miękką), polegającą na zwiększaniu podaży pieniądza. Prowadzi ona do wzrostu popytu na produkty, a to z kolei skłania producentów (sprzedawców) do podnoszenia cen. Polityka ekspansywna jest realizowana przez obniżanie stóp procentowych,

b) politykę restrykcyjną (twardą), polegającą na zmniejszaniu podaży pieniądza. Powoduje ona spadek popytu na produkty, a w efekcie zniechęca producentów (sprzedawców)

do podnoszenia cen. Polityka restrykcyjna jest realizowana przede wszystkim przez podnoszenie stóp procentowych.

7. BANKI KOMERCYJNE.

Głównym celem działalności banków komercyjnych jest osiągnięcie jak największego zysku z przeprowadzania operacji finansowych, przyjmowania depozytów i udzielania kredytów. Różnorodność dokonywanych operacji oraz potrzeb klientów doprowadziła do specjalizacji banków (np. banki hipoteczne). Jednak trudno jest dziś jednoznacznie zakwalifikować bank do któregoś z typów. Większość banków ma bowiem charakter uniwersalny.

8. BANKI SPÓŁDZIELCZE.

Są to spółdzielnie prowadzące działalność bankową. Głównym celem ich funkcjonowania jest nie zysk, ale zaspokajanie potrzeb członków banku, np. ułatwianie im dostępu do kredytów. Banki te są najczęściej zlokalizowane w małych miastach i na wsiach. Ich działalność wiąże się z organizacją spółdzielczości, m.in. spółdzielni produkcyjnych czy spółdzielni kółek rolniczych (SKR). Jednak w praktyce banki spółdzielcze prowadzą usługi dla wszystkich klientów, dlatego są często zaliczane do banków komercyjnych (spółdzielcze są jedynie z nazwy).

9. ROLA BANKÓW W GOSPODARCE.

Banki są dziś elementem ułatwiającym życie ludności i funkcjonowanie gospodarki. W gospodarce rynkowej są ważnymi instytucjami handlującymi kapitałem pieniężnym i pośredniczącymi między wierzycielami a dłużnikami. Kumulują one ogromne kapitały oraz drobne oszczędności, a także udzielają kredytów na działalność gospodarczą i inwestycje. Koncentracja kapitału w bankach powoduje, że pełnią one funkcje rozliczeniowe między podmiotami w skali krajowej oraz międzynarodowej. Natomiast pośrednictwo banków w operacjach finansowych sprawia, że powstają zależności między nimi a podmiotami gospodarczymi.

MATERIAŁY I POMOCE EDUKACYJNE DO TEMATU – BANKI

Krok w przedsiębiorczość, Podręcznik do podstaw przedsiębiorczości dla szkół ponadgimnazjalnych, Zbigniew Makieła, Tomasz Rachwał, Nowa Era, Warszawa 2014

Portale i strony internetowe – www.kzbs.pl, pl.wikipedia.org, www.nbp.pl, www.knf.gov.pl, www.bfg.pl, www.bankier.pl, mfiles.pl, www.podrecznik.edugate.pl.

POLECENIA DO WYKONANIA

Proszę przeczytać powyższe streszczenie, ewentualnie temat z podręcznika „Banki”, str. 69-71 lub skorzystać ze źródeł internetowych, a następnie odpowiedzieć na pytania i wysłać odpowiedzi na maila: rsegda1@o2.pl:

- 1. Opisz rolę i zakres działania banku centralnego.**
- 2. Przedstaw rodzaje polityki pieniężnej banku centralnego i podstawowe narzędzia jej prowadzenia.**
- 3. Scharakteryzuj Radę Polityki Pieniężnej.**

W razie problemów proszę pisać do mnie na wyżej podanego e-maila.